

DOLDA

Statens Fastighetsverk gläntar nu åter på dörren till ett antal hemliga rum. Di Weekend har tjuvkikat på ett par av platserna som allmänheten normalt sett inte har tillträde till.

GÖRAN JONSSON (TEXT) & JACK MIKRUT (FOTO)

RUM

»Hade människan inte varit så nyfiken hade vi inte varit människor. Och sedan finns här det perfekta dramaturgiska inslaget, en stängd dörr som man bara måste öppna och titta bakom.«

Melker Becker, programledare

»Kronobageriet i Stockholm kan tyckas vara en illa dold hemlighet, centralt beläget som det ligger, mitt i staden. Närmaste granne är nationalscenen Dramaten på andra sidan Sibyllegatan, men den avlånga fastigheten med vit fasad och svarta fönsterluckor byggdes innan Kungliga Dramatiska Teatern ens grundades.

»Det är Östermalms äldsta hus och Stockholms äldsta industrifastighet, från 1640-talet», säger **ANDERS BODIN**, kulturarvsspecialist på Statens Fastighetsverk, SFV.

Praktiskt taget alla stockholmare har någon gång passerat Kronobageriet, men få känner till att det en gång i tiden bakades upp till 60 000 limpor om dagen i huset. Bageriverksamheten bedrevs i mer än 300 år till 1958.

Fram till för två år sedan låg Musik- och teatermuseet i fastigheten och nästa år invigs det nya Scenkonstmuseet. För närvarande är Kronobageriet tomt och SFV utnyttjar tillfället till att öppna den historiska byggnaden – och nio andra – för allmänheten lördag den 28 maj.

Det är fjärde gången sedan 2004 som Fastighetsverket har öppett hus på olika platser runt om i landet. Det sker bara vart fjärde år och i år är det färre platser än tidigare som öppnas. Vid de tre tidigare tillfällena har sammanlagt 157 000 personer besökt 73 platser runt om i Sverige. Av budgetskäl är antalet platser i år bantat till tio – och alla ligger i södra Sverige.

»Från pausfågel till miljonpublik»

Det stora intresset för hemliga rum resulterade i ett samarbete mellan SFV och produktionsbolaget Mediabruket, som för SVT:s räkning gjort tre säsonger av tv-serien *Hemliga svenska rum*. Den populärhistoriska tv-serien följdes upp av *Svenska hemligheter*, som senaste sändes hösten 2015.

Programledare och skapare av serierna är **MELKER BECKER**, som hoppas på en fortsättning, en ny säsong av *Hemliga svenska rum*. Båda serierna har bestått av korta avsnitt på femton minuter.

»Intresset för programmen gick från att vara en slags pausfågel till att nå uppemot en miljonpublik», säger Melker Becker.

»Intresset bottnar i något djupt mänskligt. Hade människan inte varit så nyfiken hade vi inte varit människor. Och sedan finns här det perfekta dramaturgiska inslaget, en stängd dörr som man bara måste öppna och titta bakom. Sedan finns det ▶

Melker Becker, programledare för *Hemliga svenska rum*.

UNDER OMVÄNDLING. Det här rummet ligger ett långt stenkast från Nybroviken, direkt bakom Strandvägen 1. När det nya scenmuseet öppnar nästa år blir det museirestaurang här.

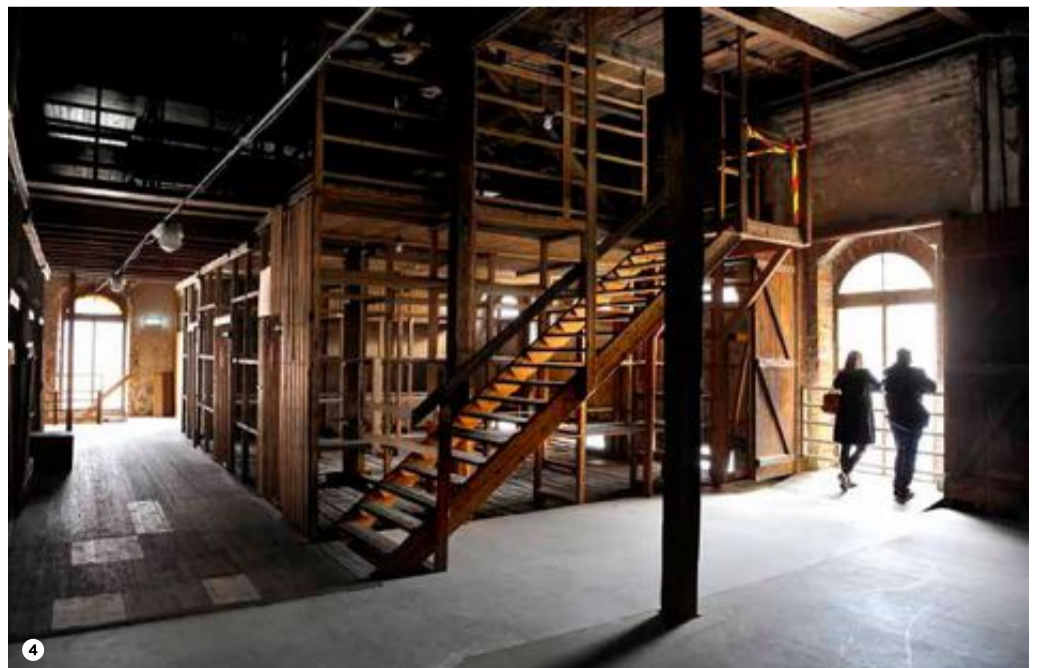

1
I kvarteret krubban mitt på Östermalm fanns tidigare stallar för 440 hästar fördelat på västra och östra stallet.

2
Den här fasaden vätter mot gården, men fasaden mot Sibyllegatan ser i princip likadan ut.

3
Mjölet på Kronobageriet vinschades upp till förråd på vinden och skickades därefter ned för en mjölstört.

4
Västra stallet ligger på Storgatan. Spåren av stall finns kvar: höskulle, spiltor och krubbor.

ÖPPET HUS PÅ 10 PLATSER

Lördag 28 maj öppnas portarna till tio tidigare stängda platser.

- 1 Visingsö med ekskogarna, kungsladorna, Visingsborg och Näs.
- 2 Lundagård. Lager på lager av historia i studenternas park och hus.
- 3 Göteborgs residens. Stormaktstid, kungahus och en dold trädgård.
- 4 Vadstena slott. En första klassens krigsmaskin.
- 5 Gripsholms slott. Kavalleriflygelns övernattningsrum för Gustav III:s gäster.
- 6 Stockholms observatorium i Saltsjöbaden. 11 ton metall för att nå virvelgalaxen.
- 7 Kronobageriet. 60 000 limpor om dagen för flotta och artilleri – nu byts bröd mot skådespel.
- 8 Västra stallet. Spår av 220 hästar och drivor av hö – mitt i city.
- 9 I visningen av Västra stallet ingår även **General-konsulatet i Istanbul** – historiskt möte i balsalen. Filmer, fotovepor och annan rekvisita ska ge besökare en känsla för platsen.*
- 10 Skokloster slott. Takrenovering med garantitid på 300 år.

* Visas ej på kartan.

FOTO: MELKER DAHLSTRAND

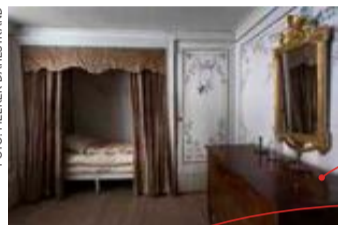

FOTO: BERT LEANDERSSON

FOTO: ÅKE EISON LINDMAN

Första gången Statens Fastighetsverk visade upp hemliga rum var 2004. Då fick allmänheten bland annat tillträde till Oskar II fort i Göteborg.

FOTO: STATENS FASTIGHETSVERK

Senast dörrarna öppnades till hemliga rum var 2012. Då var Tingstäde fästning på Gotland en av de platser som visades.

► säklart ett visst mått av nostalgi också. Vill man göra något populärt ska man krydda med nostalgi.”

Melker Becker är noga med att påpeka att det är fler än han själv som lyft fram såväl hemliga som övergivna platser och nämner ekonomihistorikern **JAN JÖRNMARK**, som skrivit flera böcker i ämnet. Tillsammans med fotografen **ANNIKA VON HAUSSWOLFF** gjorde Jan Jörnmarker för några år sedan boken *Avgrunden* om övergivna och förfallna platser framför allt utomlands.

Från topphemligt till öppet för alla

De mest hemliga och mest spännande platserna är ofta militära, så även Kronobageriet, vars limpor äts av soldater.

”Jag är mycket intresserad av kalla kriget och där finns det ju många platser som man skulle vilja visa”, säger Melker Becker.

Förra gången Statens Fastighetsverk visade hemliga rum var temat maktbalans och då visades till exempel Ersta-batteriet på Landsort.

”Hemsö Fästning utanför Härnösand är norra Europas bäst bevarade befästning från kalla kriget”, säger kulturavsspecialisten Anders Bodin.

Hemsö är alls inte särskilt hemligt längre, det är ett museum som är öppet för allmänheten dagligen under hela sommaren.

Sedan finns förstås rum som är så hemliga att endast ett fåtal känner till dem.

”Det får jag inte säga”, kommenterar Anders Bodin när jag frågar vad sådana rum skulle kunna vara.

”Men de flesta förstår ju att regeringen måste ha en hemlig plats som de kan leda landet i från i händelse av en kris.”

GÖRAN JONSSON
goran.jonsson@di.se

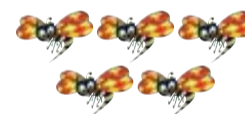
The taste of MULDERBOSCH

Mulderbosch fruktiga Chenin Blanc och
vår storsäljare Mulderbosch Rosé.
En kombo att servera vid olika tillfällen och till
rätter som matiga sallader, fisk och kyckling.
Välkommen till mulderbosch.se

Härligt Hemma 19/3 2016

Nr 2701 Mulderbosch Chenin Blanc, 85 kr. Alkoholhalt 14%.
Nr 6077 Mulderbosch Rosé, 82 kr. Alkoholhalt 12,5%.

Leva & Bo 16/5 2015

vinunic.se

Alkohol i samband med arbete ökar risken för olyckor